

ת"פ 33663/09/16 - מדינת ישראל נגד נועם שובל, נסים גורן

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"פ 33663-09-16 מדינת ישראל נ' שובל ואח'

בפני
כבוד השופט עמית מיכלס
מדינת ישראל
בעניין:

המאשימה

נגד

1. נועם שובל
2. נסים גורן

הנאשמים

גזר דין

רקע ועובדות כתב האישום

1. הנאשמים הורשעו על יסוד הודאתם, במסגרת הסדר דיוני בעבירות של **גידול ייצור והכנת סם מסוכן**, לפי סעיף 6 לפקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], תשל"ג-1973 (להלן: הפקודה); **החזקת סם שלא לצריכה עצמית**, לפי סעיף 7(א)+(ג) רישא לפקודה; **החזקת חצרים להכנת סמים**, לפי סעיף 9(א) לפקודה; **החזקת כלים להכנת סם שלא לצריכה עצמית**, לפי סעיף 10 רישא לפקודה; **קשירת קשר לביצוע פשע**, לפי סעיף 499(א)(1) לחוק העונשין התשל"ז-1977 (להלן: החוק); **גניבת קו/מתקן תשתית**, לפי סעיף 384א(א)(1) לחוק.

2. על פי החלק הכללי של כתב האישום המתוקן, עובר ליום 4.11.2015 במועד שאינו ידוע, קשרו הנאשמים קשר להקמת מעבדת סם מסוג מריחואנה לצורך גידולו, מכירתו והפצתו. במסגרת הקשר ולשם קידומו, פתחו הנאשמים ביום 15.1.2015 חשבון בנק משותף בבנק הפועלים והנפיקו פנקס שיקים על שם שניהם וכן כרטיס אשראי מונפק על שמו של נאשם 1. נוסף על כך חתמו הנאשמים ביום 4.11.2015 על חוזה שכירות להשכרת ביתו של א.ג. בנס ציונה, כאשר במעמד החתימה על החוזה שילמו לו הנאשמים ₪ 22,500 במזומן כדמי שכירות עד לחודש פברואר, והפקידו 6 שיקים לביטחון עבור השכירות על סך של 20,000 ₪, ו-3 שיקים כבטחון לרשויות שונות. בהמשך הגיע נאשם 2 מדי שלושה חודשים אל א.ג. ושילם לו דמי שכירות בסך 20,000 ₪ כנגד השיקים שהופקדו לביטחון. במקביל רשמו הנאשמים את חשבון החשמל עבור הבית על שמו של אחיו של נאשם 2.

על פי עובדות כתב האישום, בין התאריכים 4.11.2015 ל- 31.8.2016 הקימו הנאשמים בבית, במסגרת הקשר ולשם קידומו, מעבדה לגידול סמים מסוג מריחואנה והתקינו לצורך הקמתה במספר חדרים בבית ציוד כמו מערכת אוורור הכוללת מפוחים ו"ונטות", מערכת השקיה, מערכת חשמל המחוברת למנורות חימום ושנאים, מדי טמפרטורה, חומרי דישון, מזמרות ואדניות פלסטיק.

בתאריך 31.8.2016 בחיפוש שנערך בדירה נמצא שהנאשמים החזיקו 98 שתילי קנאביס במשקל של כ-4,550 גרם; 315 ייחורים של קנאביס (ב-315 אדניות) במשקל כולל של כ-1,017 גרם; וכ-172 גרם נטו של קנאביס (סה"כ כ-5,740 גרם).

לצורך גידול הסמים התחברו הנאשמים בדרך עקיפה לנתכי מעגל חשמליים (פאזה) בלוח החשמל ונטלו במרמה חשמל שאינם זכאים לו בשווי 73,793 ₪.

3. בהתאם להסדר הדיוני הוגש מטעם שירות המבחן תסקיר לעונש עבור כל אחד מהנאשמים. בהמשך, בעקבות המלצת שירות המבחן, הופנו הנאשמים לבקשתם גם לממונה על עבודות השירות, ומחווה דעת שהתקבלו בעניינם עולה שהם נמצאו מתאימים לרצות עונש מאסר בדרך של עבודות שירות.

תסקירי שירות המבחן

תסקיר נאשם 1 מיום 5.9.18

4. הנאשם כבן 46, נשוי, וכיום מנהל עם אשתו, עובדת במשרה בכירה בבנק, הליכי גישור משפחתיים במסגרת הליך גירושין שיזמה אשתו בעקבות מעשיו, להם לא הייתה מודעת. לדברי הנאשם, ההליך המשפטי ותוצאותיו היוו משבר משמעותי ביחסים ביניהם. בתסקיר מתוארות השפעות קשות של ההליך על אשת הנאשם במישור הנפשי, התפקודי, הכלכלי, הזוגי והמשפחתי. לבני הזוג שני ילדים בגילאי 16 ו-19 שנים. משפחת המוצא של הנאשם הינה משפחה תומכת, כאשר כיום עסוק הנאשם בשיקום מערכת היחסים עמם בעקבות האכזבה והבושה שגרמו להם מעשיו. הנאשם בעל תואר ראשון ושני במשפטים, ועבד כעורך דין עצמאי במשרד ביחד עם אחיו, וכמרצה במספר מכללות. עם מעצרו הושעה זמנית מעבודתו כמרצה, והופסקה השותפות שלו במשרד עם אחיו. כיום עובד בחברת השקעות כעובד כללי. הנאשם סיים את המסלול הצבאי כקצין וחתם שנתיים קבע. לאחר שחרורו עבד כעורך דין שכיר ובהמשך כעצמאי כאשר פתח משרד בבעלותו. לשירות המבחן הוצגו תעודות לפיהן זכה הנאשם להערכה רבה בתחום עיסוקו.

הנאשם נעדר הרשעות קודמות, ונמצא שהוא מקבל אחריות חלקית על המיוחס לו בכתב האישום המתוקן. לדבריו סמוך לביצוע מועד ביצוע העבירה חידש את הקשר עם נאשם 2 שהינו חבר ילדות שלו, ויחד החליטו להקים את המעבדה ולסחור בסמים בעקבות תחושת משבר שחש וחוסר שביעות רצון מחייו, תחושת ריקנות והחמצה, אותה אף התקשה לחלוק עם בני משפחתו. לדבריו עבודתו הייתה תובענית ורווית מתחים ועומס נפשי, שבשיאו אך חווה אירוע לבבי. על רקע זה מצא דרך קלה לרווח כספי משמעותי באופן שיאפשר לו לשמר את רמת חייו ואת תדמיתו בעיני הסביבה. הנאשם התקשה להסביר לשירות המבחן כיצד התכוון להפיץ את הסמים שגידל. הנאשם ונאשם 2 הסדירו את חובם לחברת החשמל עבור החשמל הגנוב.

הנאשם תיאר שנהג להשתמש בקנאביס באופן מזדמן. בדיקות שתן שמסר נמצאו נקיות.

הנאשם הביע בושה וחרטה על מעשיו. בעקבות חווית מעצר טראומטית במהלכה נחשף לאירועי אלימות קשים, התערער מצבו הנפשי והוא החל בחודש נובמבר 2016 בטיפול פסיכיאטרי אצל פסיכיאטר פרטי, עמו הוא נמצא בקשר

רציף עד מועד הגשת התסקיר. מדוח שהוגש עולה שהנאשם סובל מתסמונת פוסט טראומטית ובעיות נוספות המפורטות בתסקיר, והוא טופל תרופתית עד מועד הגשת התסקיר. בעקבות קשיים כלכליים עבר לטיפול אצל פסיכיאטר במגזר הציבורי.

הנאשם היה בפיקוח מעצר במסגרת שירות המבחן והשתלב במשך חצי שנה בקבוצה טיפולית לעצורי בית, ממנה נתרם.

בסופו של יום, ולאחר הערכת גורמי הסיכון והסיכוי המליץ שירות המבחן לסיים את ההליך באפיק שיקומי ולהעמיד את הנאשם בפיקוח שירות המבחן למשך שנה וחצי, במסגרתם ישתלב בקבוצה פסיכואנליטית ותיבחן השתלבותו בטיפול פסיכולוגי מטעם קופת החולים. הנאשם הביע רצון להשתלב בהליך זה. על מנת לאפשר את הטיפול, המליץ שירות המבחן להימנע מהטלת עונש מאסר בפועל ולהסתפק במאסר שירוצה בעבודות שירות.

תסקיר נאשם 2 מיום 6.9.2018

5. הנאשם כבן 45, נשוי ואב לחמישה ילדים בגילאי 11.5-20. הנאשם שירת כקצין ספק מזון והוא בעל תואר ראשון במשפטים. הנאשם עבד כחוקר וכבלש פרטי באופן עצמאי, אולם רישיונו לא חודש עקב ההליך המשפטי המתנהל נגדו במסגרת תיק זה. כיום משמש כיועץ עצמאי לחוקרים פרטיים. הוצגו מכתבי המלצה רבים מגופים ומוסדות שונים, ובהם משטרת ישראל המצביעים על כישוריו, על חריגות מעשיו של הנאשם לאופיו ולאורח חייו, ועל תרומתו לאוכלוסיות חלשות.

הנאשם נשוי מזה כ-21 שנים לאשה העוסקת בתחום החינוך המיוחד. בשנים האחרונות החלו בני הזוג בהליכי גירושין, אולם כיום חזרו בני הזוג לחיות יחדיו מתוך מאמץ לשיקום הקשר הזוגי ביניהם. הנאשם טופל על ידי פסיכיאטר ועל ידי פסיכולוג. אביו של הנאשם נפטר לפני כארבע שנים לאחר שהיה בתרדמת במשך 20 שנה. עקב מצבה הרפואי הקשה של אמו, הוטל על הנאשם הטיפול בהוריו ובאחיו הצעירים ממנו.

הנאשם נעדר הרשעות קודמות. לאחר מעצרו, שולב הנאשם בקבוצה המיועדת לעצורי בית ומהתסקיר עולה שבסופו של יום, ועל אף קשיים שגילה, הוא נתרם ממנה.

להערכת שירות המבחן הרקע לביצוע מעשיו היה בחירתו בפתרונות שוליים וקשר שקיים עם גורמים בעייתיים.

באבחון האחרון שנערך לנאשם עלה שהוא התקשה לקחת אחריות מלאה על מעשיו, והסביר אותם בקשיו להחזיר הלוואות אותן נטל בשוק האפור, ודרישה מטעם גורמים אלו לשתף עמם פעולה על דרך של ביצוע העבירות. לצד זאת ביטא הנאשם צער וחרטה עמוקה על מעשיו.

בדיקות שתן שמסר הנאשם נמצאו נקיות למעט אחת בה נמצאו שרידי סם מסוים, שלדברי הנאשם מקורו בטיפול התרופתי שנטל.

על פי התרשמות שירות המבחן נסיבות חייו הקשות של הנאשם, ובכלל זה העובדה שנאלץ ליטול על עצמו את עול הדאגה למשפחתו כדרך הישרדותית ללא מערכת תמיכה, והימנעותו בבקשת עזרה מסביבתו, הם שגרמו לנאשם לבחור בפתרונות שוליים. הדבר אף שוקף לנאשם והוא הביע רצון להשתלב בטיפול פסיכולוגי. עוד התרשם שירות המבחן שההליכים המשפטיים, עצם מעצרו בפעם הראשונה בחייו והמחירים האישיים והמשפחתיים שמשלם מהווים עבורו גורמי הרתעה משמעותיים. עוד הודגשה העובדה שחרף הקשיים עמם התמודד ניהל הנאשם אורח חיים תקין ואף הגיע להישגים בזכות עצמו.

נוכח האמור המליצה קצינת המבחן לשלב את הנאשם בהליך טיפולי-שיקומי המותאם לצרכיו ולהטיל עליו צו מבחן למשך שנה וחצי. על מנת לאפשר לנאשם להשתלב בתכנית כאמור, הומלץ להימנע מהטלת עונש מאסר בפועל ולאפשר לנאשם לרצותו בדרך של עבודות שירות.

ראיות לעונש

6. מטעם המאשימה הוגשו השיקים שהופקדו כביטחון [ת/1]; תמונות בצבע של הבית [ת/2]; אוסף תמונות של פנים הבית [ת/3].

מטעם ההגנה הוגשה אסופת מסמכים אליה אתייחס בהמשך.

לנאשם 1

7. מטעמו של נאשם 1 העידה אשתו שסיפרה על החיים הרגילים והמאושרים שהיו לבני המשפחה טרם מעצרו של הנאשם ועל ה"גיהנום" וה"סיוט המתמשך", כדבריה, שהם חווים מאז ועד היום. עוד סיפרה על ההשפעה הקשה של מעשיו של הנאשם עליה, על הקשר הזוגי ביניהם שרק לאחרונה הולך ומשתקם ועל ילדיהם. בתוך כך סיפרה בדמעות על בתם המשותפת שסירבה לדבר עם הנאשם במשך כשנה וחצי, לא הסכימה שילוה אותה בהליכי הגיוס לצבא, ושרק לאחרונה הרשתה לו להגיע לבקרה בטקס סיום קורס קצינים. לדבריה הבית שבנו ביחד הפך מבית של שמחה לבית של מריבות, ויכוחים וכעסים עד כדי רצונה לסיים את הקשר ביניהם, כאשר כל אותו זמן סבל הנאשם מנדודי שינה ומהתקפי זעם ונטל כדורים פסיכיאטריים. לאחרונה מטופלים בני הזוג באופן פרטני וזוגי אצל פסיכולוגית ולדבריה הקשר הזוגי כמו גם הקשר של הנאשם עם הילדים הולך ומשתפר כתוצאה מעבודה קשה של שניהם. לדבריה איבד הנאשם בתקופה שחלפה "את המעמד שלו, את הרישיון שלו, את הבריאות שלו ואת הכבוד שלו". גב' שובל סיימה את דבריה בבקשה לסלוח לנאשם על הטעות שעשה ולאפשר בכך את שיקום המשפחה וסיום התקופה הקשה שעברה עליהם.

לנאשם 2

8. מטעמו של נאשם 2 העיד פרופ' דודי שוורץ שתיאר כיצד הכיר את הנאשם כאיש מקצוע שסייע לו במקצועיות בפתרון בעיה שהתגלתה במכללה בה לימד. עקב התרשמותו החיובית מהנאשם ומהאופן בו טיפל בבעיה, שכנע אותו פרופ' שוורץ ללמוד משפטים, ואכן הנאשם התגלה כתלמיד "יוצא מן הכלל". בעקבות סיפורו יוצא הדופן של הנאשם שנכנס בנעלי אביו, ליווה פרופ' שוורץ את הנאשם כ"פרויקט אישי", והקשר ביניהם התהדק עד כדי היכרות עם משפחתו

של הנאשם, באופן שאפשר לו להתרשם מהערכים הטובים שספגו ילדיו בבית. פרופ' שורץ סיפר על רגישותו של הנאשם ועל כך שחש המום כאשר שמע על נפילתו. כדוגמא לאישיותו של הנאשם סיפר על כך שכאשר אביו של הנאשם נפטר לאחר ששכב בתרדמת מעל 20 שנה, היה בטוח שהנאשם יחוש הקלה על כך שעתה יוכל להתחיל לחיות ללא המועקה שהייתה כרוכה במצב המשפחתי המורכב. ואולם, מות האב רק גרם להרעה במצבו הנפשי של הנאשם.

9. נצ"מ (גימ.) אהרון ולריולה סיפר על העזרה שהושיט לו נאשם 2 במסגרת עבודתו של ולריולה בפענוח תופעות בהן טיפל במסגרת עבודתו במשטרה, ותיאר אדם ישר, כנה ואמתי שהוא סומך עליו ומאמין בו. כמי שעסק בעבר במסגרת עבודתו גם בתחום הסמים, הסביר ולריולה שהנאשם "לא נופל על האנשים האלו שגדלו עם העבירות האלו" וכי הוא לא יודע "מה נפל עליו".

10. אשתו של נאשם 2 סיפרה בגאווה על המשפחה שבנתה יחד עם הנאשם ועל חמשת ילדיהם, מקור גאווה. גב' גורן סיפרה על הזעזוע שחוו היא והילדים ועל הקושי לספר להם על הסתבכותו של אביהם. בתוך כך סיפרה על בתם הקטנה שאושפזה בבית החולים שניידר בתקופת המעצר לאחר שאבדה את היכולת ללכת עקב מצבה הרגשית שנבע מכך. עוד סיפרה כיצד דאג הנאשם לאביו במשך 20 שנה כששכב בתרדמת ולאמו שהתמודדה במקביל עם בעיות רפואיות לא פשוטות. לאחר הסתבכותו של הנאשם והתהליך הארוך שעבר, סיפרה גב' גורן שהנאשם לא היה מסוגל להיות בבית עקב הבושה שחש מילדיו והוא עזב את הבית, דבר שגרם לה לקושי נוסף כאשר ניסתה להסביר זאת לילדים. בעקבות טיפול שעברו, הנאשם חזר הביתה והמשפחה נמצאת בהליכי בניה וצמיחה. בסיום דבריה ביקשה לתת למשפחה הזדמנות לשיקום.

טיעוני הצדדים בתמצית

11. ב"כ המאשימה תיארה בדבריה את התכנון שקדם לביצוע העבירות, כאשר בתוך פרק זמן של כ-9 חודשים פתחו הנאשמים חשבון בנק, הנפיקו פנקס שיקים על שם שניהם, איתרו נכס מתאים וחתמו על חוזה השכירות, ובכלל זה שילמו כסף מזומן ונתנו שיקים דחויים, ובהמשך ציידו את הבית היטב. כל אותה תקופה ניהלו הנאשמים חיים מקבילים רגילים עם משפחותיהם. עוד ציינה כי כמות השתילים הגדולה ומשקלם, כמו גם את שווי החשמל שגנבו הנאשמים מהווים פגיעה חמורה בערכים המוגנים וכן שהנאשמים מהווים חוליה מרכזית בשרשרת הפצת הסם, באופן שפגע בביטחון הציבור במובן הרחב של הדברים.

בכל הנוגע לכמות השתילים ובשים לב לכמות הציוד והדשן שנתפסו, טענה ב"כ המאשימה שעל בית המשפט לשוות לנגד עיניו את הכמות העצומה של הסמים שניתן היה להפיק מהמעבדה, שפעילותה הופסקה אך בשל העובדה שהנאשמים נתפסו ונעצרו.

אשר לרמת הענישה, הוגשו מטעם המאשימה פסקי דין אליהם אתייחס בהמשך, בהם נקבע מתחם ענישה הכולל מאסר בפועל, גם לנאשמים נטולי עבר פלילי, כדוגמת הנאשמים, זאת חרף המלצה של שירות המבחן להימנע מכך, ולמרות שחלק מהנאשמים היו צעירים. בנסיבות המקרה שלפנינו עתרה המאשימה לקביעת מתחם ענישה הולם שנע בין 10 ל-24 חודשי מאסר בפועל.

בהתייחס לתסקירי שירות המבחן, מהם עולה שהנאשמים לא ניהלו אורח חיים עברייני טרם מעצרו, ציינה שאין הדבר מפתיע, ואולם, דווקא הפער העצום בין חייהם הנורמטיביים לכאורה של הנאשמים, העומדים בפער גדול לסוג העבירות בהן הורשעו והיקפן, הוא שצריך להדליק נורה אדומה.

לגבי לנאשם 1 ציינה את העובדה שהוא לקח אחריות חלקית בלבד על מעשיו, ושהמלצת שירות המבחן להימנע מהטלת עונש מאסר בפועל הינה פועל יוצא של הצורך להעמיק עמו את הטיפול בו החל. עם זאת מדובר בטיפול המתמודד עם חווית המעצר הקשה שעבר, ובמובן זה עניינו של נאשם 1 אינו שונה מעניינו של כל נאשם החווה חוויה לא נעימה זו.

אשר לנאשם 2 ציינה שהוא אמנם הביע צער ותסכול, אולם לא ביחס לביצוע העבירות, אלא ביחס לפגיעה בקריירה שלו, בה השקיע שנים ארוכות, והפנתה לכך שגם הוא התקשה לקחת אחריות מלאה על מעשיו.

לפיכך, ובשים לב לכך ששירות המבחן הינו בגדר גורם ממליץ, ביקשה לגזור על הנאשמים עונש של מאסר בפועל באמצע המתחם, מאסר על תנאי, קנס, פסילה בפועל ופסילה על תנאי.

12. ב"כ הנאשמים מיקד טיעונו בניסיוניהם האישיות של הנאשמים.

לגבי נאשם 1 נטען שמסגרת עבודתו במכללה הקים בהתנדבות ועמד בראש פרויקט שפועל עד היום בבית המשפט שעניינו עזרה של סטודנטים למעוטי יכולת. הנאשם היה מרצה מצטיין, שבשל הלחץ בעבודה קיבל אירוע לבבי, שגרם לו להוריד את קצב העבודה, כאשר בה בשעה הוא לא הפסיק להתנדב. הוגשו מסמכים שונים המעידים על פועלו, התנדבותו והצטיינותו של הנאשם כמרצה, ובכלל זה מכתבי המלצה ששלחו לו סטודנטים שלו (נ/1-נ/4). בידי ב"כ הנאשמים לא היה מענה לשאלה מדוע בחר הנאשם לסטות מדרך הישר, ונטען ש"אין דרך בעולם שאני אוכל להסביר... מה גורם לאדם כמו נועם לחטוא בפעם הראשונה והיחידה בחייו" בתחום המקצועי, האישי והמשפחתי. לדבריו תסקיר שירות המבחן מנסה לגעת בחלק מהסיבות לכך, אולם ייקח לנאשם עוד שנים ארוכות של טיפול כדי לקבל מענה לשאלה זו.

עוד נטען שבעקבות האירוע איבד הנאשם את כל אשר היה לו. רישיון עריכת הדין נלקח ממנו, משרדו נסגר והוא מתקשה להישיר מבט לעבר ילדיו. עוד תיאר את הטלטלה שעברה על אשתו ועל הילכי הגירושין שפתחה (נ/5).

הנאשם מטופל באופן קבוע במפגשים שבועיים מזה כחצי שנה עם פסיכיאטר, סובל מסיוטים ואינו מצליח לישון 4 שעות ברצף. בעניין זה הוגש סיכום מהמרפאה לבריאות הנפש ובקשת הפסיכיאטר לנקוט בענישה משקמת (נ/6). עוד נטען שהנאשם סובל מהתפרצויות בכי בלתי פוסקות ונאלץ לממן את התרופות הפסיכיאטריות ממשכורתה של אשתו ובעזרת הוריו.

אשר לקביעת שירות המבחן לפיה הנאשם לקח אחריות מסויגת, ביקש להדגיש שהנאשם מקבל אחריות מלאה על מעשיו.

13. לגבי נאשם 2 הפנה בא כוחו לנסיבות חייו הקשות, כמתואר בתסקיר שירות המבחן, ובכלל זה התרדמת ארוכת השנים של אב המשפחה, מצבה הרפואי של אמו, המשבר הקשה שחווה בעקבות מות האב, הצורך לטפל במקביל

במשפחתו שלו ובמשפחתו המורחבת, ובכלל זה באחד מאחיו שחוזה טראומה מסוג אחר בהיותו קטין וכיום סובל מבעיות לא פשוטות. למעשה עד היום סועד הנאשם את אמו ואת אחיו. בעניין זה הוגשו מסמכי האפוסטרופוסות של הנאשם על הוריו (נ/7).

עוד נטען שגם חייו של נאשם 2 השתנו מן הקצה אל הקצה, נוכח העובדה שבבת אחת איבד את כל עולמו המקצועי, כאשר מחוקר פרטי בעל שם שסייע בהתנדבות אף למשטרת ישראל (נ/8), נלקח ממנו רישיון החוקר הפרטי, והוא לא יוסמך בעתיד כעורך דין, זאת על אף שסיים תואר ראשון במשפטים (נ/9).

מטעם הנאשם הוגשו מסמכים המתארים את הטראומה שעבר בנו של הנאשם כתוצאה ממעשיו של אביו (נ/10) וסיכום הטיפול באשתו (נ/11).

14. ב"כ הנאשמים סיכם ואמר שהנאשמים איבדו את כבודם, את כבוד משפחתם, כמעט איבדו את הקשר הזוגי שלהם וכמעט איבדו את שפיותם. שני הנאשמים שהו כחודש וחצי במעצר ולאחר מכן כשלושה חודשים במעצר בית, כאשר ההליך המשפטי מתנהל נגדם במשך כשנתיים.

אשר לעבירה עצמה נטען שאין מדובר במעבדה גדולה או בכמות סם עצומה, ולפיכך יש לקבוע מתחם ענישה שנע בין מאסר שירוצה בעבודות שירות לבין מאסר קצר בפועל.

לאור האמור בתסקירי שירות המבחן, המדברים בעד עצמם, והעדר חשש מכך שהשניים ישובו על מעשיהם, ביקש לאמץ את המלצות שירות המבחן ולבחור באפיק השיקומי.

לאור הסכמת הצדדים על חילוט סך של 22,000 ₪ שנתפסו, והסכמה לפיה הנאשמים לא יוכרזו כסוחרי סמים, ביקש ב"כ הנאשמים להסתפק בקנסות מצומצמים, בפרט כאשר נאשם 1 מתפרנס כיום מעבודה כמתייק, ואילו נאשם 2 מתפרנס מעבודות מזדמנות, ושעה שהחוב לחברת החשמל שולם במלואו.

דברי הנאשמים

15. שני הנאשמים ניצלו את זכות המילה האחרונה, ובהתרגשות רבה, סיפרו על מצבם האישי והמשפחתי לאחר שנתפסו.

נאשם 1 פתח את דבריו בהבעת צער והבהיר שהוא לוקח אחריות מלאה על חייו, ועל הטעות שעשה. עוד סיפר על הטיפול הפסיכיאטרי שעובר ועל כך שהוא נוטל כדורים בכמות גדולה. הנאשם הסביר שהוא מפחד לחזור שוב לכלא אחרי תקופת המעצר שחוזה שהיוותה שינוי קיצוני בנוף חייו. למרות שהשתחרר ממעצרו לפני זמן רב, סיפר הנאשם שבהרגשה הוא עדין נתון במעצר, במובן זה שקשה לו לצאת מפתח הבית, לשמוע קול של סירנה או לישון ברציפות בלילה.

עוד סיפר על השפעת מעשיו על הוריו שהזקנה קפצה עליהם בן לילה ועל כך שחדלו ללכת לאירועים משפחתיים עקב הבושה. הנאשם סיפר שהוא מתקשה להבין במסגרת הטיפולים שעובר איך בחר בבחירה הלא נכונה וזרק את כל מה שהיה לו. עוד סיפר שבפעם הראשונה בחייו הוא מבקש עזרה, לאפשר לו להחלים, להשלים את הטיפול הרפואי ולחזור

לחיים. את דבריו סיים הנאשם במלים: "אין לי חלומות כבר אני הפסקתי לחלום אני רק רוצה להיות בן אדם".

16. נאשם 2 פתח אף הוא בהבעת חרטה וביקש סליחה על כך הנזק שגרם. בדמעות תיאר את הבושה שחש כתוצאה ממעשיו ועל כך שמאיש חוק, שעבד במשך 26 שנים עם המשטרה, הגיע לאן שהגיע. עוד סיפר על הניתוח שאמו עברה בארצות הברית, ועל כך ששבוע לאחר שובם של הוריו מחו"ל, נכנס אביו למצב של תרדמת. הנאשם ביקש אף הוא את רחמי בית המשפט והדגיש שאין שום סיבה המצדיקה את מעשיו שכן, לדבריו, לא היה חסר לו כסף.

דיון - קביעת מתחם העונש ההולם

17. כמצוות המחוקק בסעיף 40ג(א) לחוק, יש להתחשב בקביעת מתחם העונש ההולם את מעשה העבירה בעיקרון המנחה הקבוע בסעיף 40ב לחוק, הוא עיקרון ההלימה. משמעות עיקרון זה הוא קביעת יחס הולם בין חומרת העבירות בנסיבותיהן ומידת אשמו של הנאשם, לבין סוג ומידת העונש שיוטל עליו. נוסף על כך על בית המשפט לתת דעתו לערך החברתי שנפגע, למידת הפגיעה בו, לנסיבות ביצוע העבירה ולמדיניות הענישה הנוהגת.

הערך החברתי שנפגע

18. הערכים החברתיים עליהם נועדה פקודת הסמים המסוכנים להגן הם הגנה על הציבור ושמירה על בריאותו הפיזית והנפשית כתוצאה מנזקי השימוש בסמים מסוכנים והשפעתם הממכרת וההרסנית. בתוך כך הוכרה בפסיקה גם ההשפעה העקיפה הנגרמת כתוצאה משימוש בסמים, ובכלל זה ביצוע עבירות פליליות לצורך השגת הסם, וכפועל יוצא מכך הצורך להגן על ביטחונו האישי של הציבור ועל רכושו. ובלשונו של בית המשפט העליון [ע"פ 972/11 מדינת ישראל נ' יניב יונה, פסקה 4 (4.4.2012)]:

"את נגע הסמים יש לעקור מן השורש. ייצור, הפצה, סחר וכמובן גם שימוש בסמים - כל אלו מסבים נזק עצום. הנזק נגרם לא רק למעגל הסגור של המעורבים הישירים בביצוע העבירות, אלא גם לחברה בכללותה."

באותה החלטה עמד בית המשפט העליון על הצורך להחמיר בענישת עברייני הסמים:

"למאבק בנגע הסמים יש שותפים רבים. חלקם מתמקדים בחינוך מניעתי ובהסברה. אחרים מסייעים בהליכי הגמילה. לצידם פועלים גם אנשי אכיפת החוק, שתפקידם לסכל את עבירות הסמים וללכוד את העבריינים. אף בית המשפט נוטל חלק חשוב במאבק, באמצעות הטלת עונש מרתיע על מי שהורשע בעבירות סמים."

19. עוד נקבע שלעונשים חמורים צפויים גם אותם אנשים המהווים חוליות בשרשרת הפצת הסם בהיותם, על פי

רוב, חלק משמעותי "בלעדיו-אין" בעסקאות הסמים. בעניין זה ראו למשל ע"פ 2000/06 מדינת ישראל נגד ויצמן, פסקה 5 (20.7.2006):

"... המאבק בנגע הסמים מחייב כי ההתייחסות לכל החוליות בשרשרת המסתיימת בהגעת הסם לציבור תהא מחמירה ועל כל מי שמהווה חוליה מחוליות השרשרת לדעת כי הוא נוטל על עצמו את הסיכון שבנשיאה בעונש המשקף את חומרת העבירות שביצעו ואשר משקף את הנזק שבמעשיהם לחברה."

כך, למשל, בע"פ 6747/11 מדינת ישראל נ' אבו רקייק (3.1.13), חזר בית המשפט העליון והדגיש את החומרה הטמונה בעבירות סמים:

" הענישה בעבירות מסוג זה נועדה, קודם לכל, לשרת את מטרת הגמול לעברין על עיסוק בסם העלול לסכן חיי אדם ולפגוע בבריאות המשתמשים בו, שנית, על העונש להעביר מסר חד-משמעי של הרתעה ביחס לעבריינים פוטנציאליים, ולשמש אות אזהרה אפקטיבי לכל מי שמתכוון לקחת חלק במערכת ההעברות והסחר בסמים..." (ההדגשות הוספו - ע.מ).

על החומרה היתרה הטמונה בעבירות של סחר בסמים עמד כב' השופט מ' חשין בע"פ 6029/03 מדינת ישראל נ' שמאי (9.2.2004), ודומה שדברו יפים גם בנוגע למגדלי הסמים והיצרנים:

"בבואו לגזור עונשים על סוחרי הסמים כמערערים שלפנינו, שומה עלינו, על בית המשפט, לשוות נגד עיניו את צרכני הסמים הפגועים, את משפחותיהם המפוררות ואת הנחיית המחוקק מה עונש ראוי להטיל על מי שהביא כל אלה. לביעור נגע הסמים אין די ברטוריקה. נדרשים אנו למעשים של ממש. חובה היא המוטלת על בית המשפט להעלות את תרומתו למלחמה של החברה במשחיתיה..."

עוד נקבע בע"פ 211/09 אזולאי נ' מדינת ישראל (22.6.2010):

"הענישה בעבירות מסוג זה נועדה, קודם לכל לשרת את מטרת הגמול לעברין על עיסוק בסם העלול לסכן חיי אדם ולפגוע בבריאות המשתמשים בו, שנית, על העונש להעביר מסר חד משמעי של הרתעה ביחס לעבריינים פוטנציאליים, ולשמש אות אזהרה אפקטיבי לכל מי שמתכוון לקחת חלק במערכת ההעברות והסחר בסמים, תהא אשר תהא הפונקציה אותה הוא ממלא בשרשרת זו של העברת הסם מיד ליד."

20. בכל הנוגע למידת ההתחשבות בנסיבותיו האישיות של הנאשם, נקבע בע"פ 7070/03 זניד נ' מדינת ישראל (5.9.2005):

"החברה בישראל נאבקת מזה שנים רבות בהתפשטותו של נגע הסמים ולצורך כך היא

משקיעה מאמצים רבים וממון רב. המערער ואחיו דוגמתו מבקשים לסכל מאמץ זה ומכאן הצורך לנהוג בהם וכנגד כל חוליותיה של שרשרת הפצת הסם ביד קשה. בתחום זה של עבריינות קובעת ההלכה הפסוקה כי תהיינה נסיבותיו של העבריין חמורות וקשות ככל שתהיינה, הן נדחות מפני האינטרס הציבורי. " (ההדגשות הוספו - ע.מ.)

נסיבות הקשורות בביצוע העבירה

21. במסגרת בחינת הנסיבות הקשורות בביצוע העבירה, דומה שהנתון המשמעותי ביותר עליו יש לתת את הדעת הוא התכנון שקדם לביצוע העבירות. שני הנאשמים חברו יחדיו ותכננו משך תקופה ארוכה את מעשיהם. לצורך כך חיפשו נכס מתאים, פתחו במשותף חשבון בנק, הוציאו פנקסי שיקים, שילמו למשכיר סכום לא מבוטל וציידו אותו בשיקים נדחים לביטחון. העובדה ששני הנאשמים אינם מצויים בתחום הסמים מלמדת שלצורך הקמת המעבדה היה עליהם ללמוד על התחום בטרם הקימו את מעבדת הסמים היקרה. הנאשמים הקימו מעבדה בעלת מאפיינים תעשייתיים, קנו ציוד רב ויקר ובכלל זה מערכת אוורור הכוללת מפוחים וונטות, מערכת השקיה, מערכת חשמל המחוברת למנורות ושנאים, מדי טמפרטורה, חומרי דיזון, מזמרות ומאות אדניות פלסטיק. על אלו יש להוסיף כמובן את מאות זרעי הקנאביס שרכשו. עוד יש לתת את הדעת לכך שמטרת גידול הסמים לא הייתה לצריכתם העצמית של הנאשמים.

פרק הזמן שחלף מיום החתימה על חוזה השכירות (4.11.2015) ועד ליום בו התגלתה המעבדה (31.8.2016) הינו פרק זמן ארוך ביותר שאפשר לנאשמים להפעיל את המעבדה תקופה ממושכת. ואכן, ברשות הנאשמים נמצאו סמים בשלבים שונים של הייצור ובכלל זה קנאביס בתוך קופסת פלסטיק במשקל של כ-172 גרם, 98 שתילים במשקל של מעל 4.5 ק"ג ו-315 ייחורים בתוך 315 אדניות. כל אותו זמן לא חדלו הנאשמים ממעשיהם, והתעלמו מההשלכות הצפויות מהם על המשך חייהם וחי בני משפחתם ככל שייתפסו, לא חישובו מסלול מחדש והמשיכו לטפח את מעבדת הסמים. הדברים מקבלים משנה תוקף בשים לב לכך שהנאשמים הינם אנשים משכילים, שמערכת אכיפת החוק והמשפט אינה זרה להם.

22. לטענת ההגנה, משקל הסמים שנתפסו אינו גדול, עובדה שיש בה כדי להשפיע על המתחם העונשי שייקבע. אין בידי לקבל טענה זו. כאשר עסקינן בעבירה של גידול סם מסוכן, להבדיל מהעבירה של החזקת סם שלא לצריכה עצמית, יש לתת את הדעת לא רק למשקל השתילים שנתפסו, אלא בעיקר לפוטנציאל הפקת הסם הטמון בהם. הטעם לכך הוא שאין להלום מצב בו משקל הסם ייגזר מעיתוי התפיסה. במקרה שלפנינו, היחס בין משקל הצמחים הבוגרים שנתפסו בדירה לבין כמות הייחורים שנתפסו מאפשר לחשב את משקל הסם שעתידי היה להיות מופק מהם בעתיד, ככל שעיתוי התפיסה היה מאוחר במספר ימים או שבועות. לאחר שהנאשמים הביאו כמות מסוימת של ייחורים לדירה, או לאחר שהנביטו זרעים בכמות מסוימת, התגבשו אצלם הן היסוד העובדתי והן היסוד הנפשי לגידול אותה כמות. מנגד, משקל הסמים אינו תלוי בנאשמים והוא פועל יוצא של עיתוי החלטת המשטרה לפעול נגד אותה מעבדה. במלים אחרות, אין דומה עניינו של נאשם שהחזיק צמח אחד במשקל 1 ק"ג לעניינו של נאשם אחר שהחזיק 50 שתילים קטנים יותר באותו משקל [ראו והשוו, לשם הדוגמא בלבד, מתוך פסקי הדין שהוגשו מטעם ההגנה, ת"פ (מחוזי מרכז-לוד) 8843-02-15 מדינת ישראל נ' שי בז'רנו (6.4.2017) (להלן: עניין בז'רנו), במסגרתו הורשע נאשם בגידול של 283 שתילים במשקל של כ-92 ק"ג, כמות הפחותה מכמות הייחורים שהחזיקו הנאשמים במקרה שלפנינו, אולם משקל הסם

היה גבוה פי כמה, לאור העובדה שמדובר היה בצמחים בוגרים].

מידת הפגיעה בערך המוגן

23. מכתב האישום לא ברור האם הנאשמים הספיקו להפיץ את הסמים לציבור הרחב, אם לאו, ונסיבה זו נותרה עמומה. מכאן, ובשים לב לעובדות כתב האישום בהן הודו הנאשמים, ניתן לומר שגם אם פוטנציאל הנזק היה משמעותי, הרי שמידת הפגיעה בפועל בערך המוגן אינה גבוהה.

הענישה הנוהגת

24. פסקי הדין הרבים שהוגשו מטעם הצדדים, מצביעים על מנעד ענישה שעל פי רוב כולל עונשי מאסר בפועל. כפי שנראה בהמשך, ניתן להצביע על מאפיינים ונסיבות בהם חרף חומרת המעשים חרגו בתי המשפט ממתחמי הענישה המקובלים באופן שעניינם של נאשמים הסתיים בעונשי מאסר שרוצה בדרך של עבודות שירות.

תחילה אפנה לבחון את פסקי הדין שהוגשו מטעם המאשימה.

א. ברע"פ 6041/18 יוסי כהן נ' מדינת ישראל (22.10.2018), אושר עונש של 20 חודשי מאסר בפועל וענישה נלווית, וכן מתחם ענישה שנע בין 18-36 חודשי מאסר, לנאשם שהפיק סם מסוכן מסוג קנאביס במשקל של כמעט 40 ק"ג וגנב חשמל בשווי כ-40,000 ₪. הנאשם נעדר עבר פלילי, לא ניהל הליך הוכחות, טופל ביחידה להתמכרויות ועבר הליך גמילה מסמים, טופל בכדורים פסיכיאטרים נוכח תסמיני חרדה ודיכאון והמלצת שירות המבחן הייתה לגזור עליו עונש של מאסר בעבודות שירות וצו מבחן.

בשים לב להערותי בנוגע למשקל הסם, הרי שעניינם של הנאשמים אינו שונה בהרבה מעניינו של נאשם זה, וניתן אף לומר שנסיבותיהם חמורות ממנו נוכח העובדה שהם גידלו את הסמים שלא ממניע של התמכרות לסמים.

ב. ברע"פ 2870/18 ניר כהן נ' מדינת ישראל (11.6.2018), אושר עונש של 9 חודשי מאסר בפועל וענישה נלווית שנגזרו על הנאשם בבית המשפט המחוזי, לאחר שהפך את החלטת בית משפט השלום שהטיל עליו במקור עונש של מאסר בעבודות שירות. באותו מקרה גידל הנאשם 286 שתילים במשקל של כ-2.8 ק"ג והחזיק בארגז קנאביס במשקל של כ-542 גרם, שלא לשימושו העצמי. הנאשם, נעדר עבר פלילי, הורשע על יסוד הודאתו, שבאה לאחר שמיעת ראיות, השתלב בהליך שיקומי, שירות המבחן המליץ להימנע מלהטיל עליו עונש מאסר בפועל משיקולי שיקום ועל מנת שלא לפגוע במשפחתו.

ג. ברע"פ 2194/14 אליהו בן שמעון נ' מדינת ישראל (10.9.2014), הופחת עונשו של הנאשם והועמד על 20 חודשי מאסר וענישה נלווית, לאחר שהורשע בגידול שיחי קנאביס במשקל של 33.5 ק"ג בדירה אותה שכר. הנאשם הודה במיוחס לו, שולב בהליך שיקומי ושירות המבחן המליץ שלא להטיל עליו עונש מאסר שיפגע בהישגיו. לנאשם

הרשעה קודמת אחת ומאסר מותנה של 8 חודשים שהופעלו. לאור ההליך השיקומי המשמעותי שעבר הנאשם והישגיו עד כה, הוחלט להקל בעונשו, אולם לא להימנע מהטלת מאסר בפועל.

ד. ברע"פ 7005/14 עידן דגן נ' מדינת ישראל (30.11.2014), אושר עונש של 10 חודשי מאסר בפועל וענישה נלווית שנגזרו על נאשם שגידל בביתו קנאביס במשקל של כ-2.7 ק"ג, כאשר טען שהסם גודל לצריכתו העצמית עקב מצבו הרפואי. בשונה ממצבם של שני הנאשמים, אותו נאשם הינו בעל עבר פלילי, והתסקיר בעניינו היה שלילי, אולם הכמות קטנה מהכמות אותה החזיקו הנאשמים במקרה שלפני.

ה. ברע"פ 314/16 גיא בן צבי נ' מדינת ישראל (22.2.2016), אושר עונש של 10 חודשי מאסר וענישה נלווית שנגזרו על הנאשם על ידי בית המשפט המחוזי, שהפך את החלטת בית משפט השלום שהטיל על הנאשם במקור עונש של 6 חודשי מאסר בעבודות שירות. נוסף על כך נדחתה קביעת בית משפט השלום למתחם עונשי המתחיל בעבודות שירות ונקבע כי המתחם הראוי יחל במספר חודשי מאסר לריצוי בפועל. בדומה למקרה שלפנינו גידל הנאשם את הסמים במשך מספר חודשים בדירה ששכר לצורך כך וריכז לצורך כך ציוד רב, לרבות למעלה מ-200 אדניות, חומרי דישון, מנורות ועוד. בחיפוש שנערך בדירה נמצאו סמים במשקל העולה על 2.5 ק"ג. הנאשם בעל תחלואה כפולה, עבר טיפול פסיכולוגי ונגמל מהסמים, אולם נמצא שקיים ספק בכל הנוגע ללקיחת האחריות על ידו. לנאשם הרשעה קודמת.

ו. ברע"פ 6987/13 אנטוני אברמוב נ' מדינת ישראל (21.10.2013), אושר עונש של 12 חודשי מאסר בפועל וענישה נלווית שהושתו על הנאשם לאחר שהורשע, על יסוד הודאתו, בגידול שתילי קנאביס במשקל של כ-10 ק"ג ממניע כלכלי והחזקת אביזרים ששימושו אותו לגידול הסמים. הנאשם נעדר עבר פלילי, שיתף פעולה עם שירות המבחן.

ז. מטעם המאשימה הוגשו שני פסקי דין נוספים של בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו: עפ"ג 24376-07-14 אדי עמר נ' מדינת ישראל (18.2.2015) ועפ"ג 42358-10-14 אבי גיא נ' מדינת ישראל (18.2.2015) בהם הסתיים עניינו של כל אחד מהנאשמים בעונש עיקרי של 8 חודשי מאסר בפועל על גידול והחזקת סם במשקלים שנעו בין כ-5.5 ק"ג לכ-6.3 ק"ג. יש לציין שפסק הדין בעניין אדי עמר אושר על ידי בית המשפט העליון ברע"פ 1787/15 אדי עמר נ' מדינת ישראל (24.3.2015), (להלן: עניין עמר).

מטעם ההגנה הוגשו גזרי דין רבים, על פי רוב מערכאות נמוכות יותר, אותם נסקור עתה.

ח. ברע"פ 5293/18 אלון חכים נ' מדינת ישראל (12.7.2018), אושר עונש של 6 חודשי מאסר שירוצו בעבודת שירות לנאשם שגידל קנביס במשקל של כ-33 ק"ג וצייד את המעבדה שהקים בציוד בשווי של כ-150,000 ₪. בגזר הדין המקורי בבית משפט השלום נקבע מתחם עונשי הנע בין 12 ל-36 חודשי מאסר, אולם נמצא שיש לחרוג ממנו מטעמי שיקום לאחר שהנאשם עבר הליך טיפולי משמעותי תחילה בקהילה הטיפולית ולאחר מכן בהוסטל במשך למעלה משנה. המלצת שירות המבחן הייתה להטלת צו של"צ לאור המאמצים שגילה הנאשם לשיקום מצבו.

ט. ברע"פ 2190/17 יניב גלבר נ' מדינת ישראל (3.5.2018), אושר עונש עיקרי של 6 חודשי מאסר שירוצו בדרך של עבודות שירות שהוטלו על נאשם שגידל בדירה 143 שתילים של קנאביס במשקל 7.25 ק"ג והחזיק בדירה ציוד ואביזרים לשם כך. בגזר הדין המקורי נקבע מתחם שנע בין 8 ל-20 חודשי מאסר לצד עונשים נלווים. הנאשם בן 34 ללא עבר פלילי שינה את אורחות חייו, נגמל מסמים, מצוי בהליך שיקומי ותסקירי שירות המבחן בעניינו היו חיוביים.

הנה כי כן, שני פסקי הדין של בית המשפט העליון שהוגשו מטעם ההגנה דנו בנאשמים שגידלו את הסם על רקע התמכרותם שלהם לסמים, כאשר החריגה ממתחם העונש ההולם נעשתה בעניינם של שני נאשמים שעברו בהצלחה הליך גמילה מוצלח מסמים. כפי שנראה להלן, גישה זו חלחלה גם לבתי המשפט בערכאות הנמוכות.

י. בת"פ (ראשל"צ) 29504-09-13 מדינת ישראל נ' זרקון (10.11.2014), נדון הנאשם לעונש של 6 חודשי מאסר בעבודות שירות, לאחר שהורשע בגידול 48 שתילים בגירים ו-159 שתילים צעירים במשקל כולל של כ-3.4 ק"ג ובהחזקת קנאביס במשקל של כ-885 גרם נטו. הנאשם כבן 35, נעדר עבר פלילי, הודה, הסביר שביצע את העבירה על רקע התמכרות ארוכת שנים לסמים ולאחר שנקבע שלא ניתן להוכיח שמטרת הגידול הייתה מכירת הסם לאחרים. במובן זה, ובשים לב לכמות השתילים, שונה עניינו של נאשם זה מעניינם של הנאשמים שלפני.

יא. בת"פ (רחובות) 25603-08-15 מדינת ישראל נ' פילברג (26.2.2017), נגזר עונש של 6 חודשי מאסר בעבודות שירות לנאשם שהורשע בגידול של מעל 229 שתילי קנאביס במשקל כולל של 19 ק"ג. בנסיבות המקרה נקבע מתחם עונשי שנע בין 12 ל-36 חודשי מאסר. הנאשם נעדר עבר פלילי, הודה במיוחס לו, נמצא שביצע את העבירות על רקע התמכרות, עבר כברת דרך שיקומית, והמלצת שירות המבחן הייתה להימנע אף מהטלת עבודות שירות.

יב. בת"פ 54487-02-16 (קרית) מדינת ישראל נ' דוידוב (26.2.2017), נגזר עונש של 5 חודשי מאסר בעבודות שירות על נאשם שגידל 20 שתילי קנאביס במשקל כולל של כמעט 7 ק"ג. מתחם העונש שנקבע נע בין 8 ל-20 חודשי מאסר. במקרה זה הנאשם הודה, ביצע את העבירה על רקע התמכרות, שינה אורחות חייו, סובל ממחלה קשה, עבר הליך שיקומי ועתיד לעבור הליך שיקומי כולל ומשמעותי נוסף.

יג. בת"פ 17462-06-14 (פת"ר) מדינת ישראל נ' אסולין (9.2.2016), נגזר עונש של 6 חודשי מאסר בעבודות שירות על נאשם שגידל ביחד עם אחר כ-800 שתילי קנאביס במשקל של כ-25 ק"ג. הנאשם נעדר עבר פלילי רלוונטי, הודה במיוחס לו, היה מכור לסמים תקופה ארוכה ועבר הליך שיקומי משמעותי, בסופו נמצא נקי מסמים.

יד. פסקי דין נוספים שהוגשו מטעם ההגנה בהם הסתיים עניינם של נאשמים בעונש הכולל מאסר בעבודות שירות, חלף מאסר בפועל, במקרים בהם עברו הנאשמים הליך גמילה משמעותי מסמים: עניין בז'רנו שהוזכר לעיל; ת"פ 25805-12-16 מדינת ישראל נ' פלוני (14.5.2018); ת"פ (חיפה) 12469-10-16 מדינת ישראל נ' חליל שאויש (10.7.2017); עפ"ג (חי') 49266-02-17 מדינת ישראל נ' אוחיון (16.3.2017).

טו. מגדלי סמים נוספים עליהם נגזר עונש של מאסר בעבודות שירות, משתייכים לקבוצת הנאשמים שגידלו את הסם

עקב מחלה קשה ממנה סבלו, כאשר הסם יועד לצריכתם העצמית באותם שלבים בהם לא היה בידם רישיון מאת המנהל, או שעה שהם חרגו ממנו. דוגמא לכך ניתן למצוא בעפ"ג 41900-11-16 מדינת ישראל נ' דרור (12.2.2017).

ט"ז. בעפ"ג (חיפה) 50966-05-15 מדינת ישראל נ' נתנוב (8.10.2015), הוחמר עונשו של נאשם שגידל 49 שתילי קנביס במשקל של מעל 5.6 ק"ג, אולם הוא נותר מקל והסתכם בשל"צ, צו מבחן וקנס. הנאשם בעל הרשעה קודמת ישנה ושאינה ממך העניין, גידל את הסמים לצורך הפחתה בכאבים מהם סובל. טעם מרכזי לאישור העונש החריג היה בטעות שנפלה תחת ידי המאשימה שטענה שמשקל הסם עמד על 0.5 ק"ג בלבד. גם בהתעלם מאותה טעות, אין חולק על כך שמדובר בענישה חריגה בהשוואה ליתר פסקי הדין שהוגשו.

י"ז. בע"פ 4285/17 שירה יצחקי נ' מדינת ישראל (11.6.2018), קיבלה המדינה את המלצת בית המשפט העליון להסתפק בעונש של מאסר בעבודות שירות זאת בשים לב לנסיבות המקרה החריגות, ומכאן שלא ניתן ללמוד מאותו מקרה דבר לעניינו.

יש לציין שברוב המקרים שהוצגו מטעם ההגנה, בהם הסתיים ענינם של נאשמים בעונש עיקרי של עבודות שירות, נקבע כי הדבר נעשה מטעמים של חריגה מהמתחם ולא כענישה בגדרי מתחם עונשי שתחתיתו במספר חודשי מאסר בעבודות שירות.

25. נוכח כל האמור, אני קובע שמתחם העונש ההולם בנסיבות ביצוע עבירה של גידול סמים בכמות של 98 שתילים ו-315 ייחורים, שבמקרה זה הסתכמה במשקל של כ-5.7 ק"ג, שבוצעה ממניעים כלכליים גרידא ושלא "לשימוש עצמי", תוך שכירת דירה מיוחדת לצורך כך והקמת מעבדה אליה הוכנס ציוד ייעודי, נע בין 10 ל-24 חודשי מאסר.

נסיבות שאינן קשורות לביצוע העבירה

26. מתסקרי שירות המבחן עולה ששני הנאשמים חיו חיים רגילים ונורמטיביים עד רגע ביצוע העבירה. שניהם בעלי תארים אקדמאים, נעדרי עבר פלילי, עבדו במקום עבודה מסודר, שם זכו להערכה רבה על עבודתם והתפרנסו בכבוד. שני הנאשמים בעלי משפחות נורמטיביות, ומשכך מעשיהם חריגים לנוף חייהן של אותן משפחות. בתוך כך פתחו נשות הנאשמים בהליכי גירושין נגדם בעקבות מעשיהם, ושני הזוגות נמצאים בימים אלו בהליכי שיקום של הקשר הזוגי ביניהם. מאז פתיחת ההליכים המשפטיים, הורע מצבם הכלכלי של שתי המשפחות, זאת לאחר שהנאשמים אבדו את מקום עבודתם הקבוע ונאלצו לעבוד בעבודת רווחיות פחות. נאשם 1 הושעה ממקום עבודתו כמרצה במכללה. לנאשם 2 לא חודש רישיון העבודה כחוקר פרטי. בנסיבות אלו, אין חולק על כך שהטלת עונש מאסר על הנאשמים תפגע פגיעה קשה ביותר במשפחותיהם.

27. נקודה נוספת הטעונה בחינה היא מידת ההשפעה של עונש המאסר על הנאשמים עצמם. אין חולק על כך שדווקא בשל העובדה שעולם הפשע היה זר לנאשמים עד למקרה הנוכחי, ונוכח מעמדם החברתי ומשלח ידם עד

לאחרונה, הרי שריצוי עונש מאסר עשוי להשפיע עליהם בצורה קשה. בפרט נכונים הדברים לגבי נאשם 1 שעבר טיפול פסיכיאטרי, לאחר תקופה של כחודש וחצי בה היה נתון במעצר [נ/6]. עם זאת, נתון זה אינו עומד לבדו והוא נתון אחד מיני רבים שעל בית המשפט לשקלל במסגרת שיקוליו. כפי שציינתי, מעשי הנאשמים נמשכו פרק זמן ארוך ביותר, כאשר במשך תקופה של מספר חודשים לא נקף מצפונם ולא עלו בהם הרהורי חרטה על מעשיהם עד כדי הפסקתם. לפיכך, דומה שאין לנאשמים להלין עתה אלא על עצמם. בנסיבות אלו, המשקל היחסי שיש לתת להשפעת המאסר על הנאשמים אינו גבוה, והוא נסוג כנגד יתר השיקולים.

28. לזכות שני הנאשמים, שצמחו כאמור בסביבה נורמטיבית, יש לזקוף לחיוב את העובדה שהם עושים כיום מאמצים לחזור למוטב ויש לברך על כך. עוד יש לזקוף לזכותם את העובדה שהם נעדרו עבר פלילי, את הודאתם במיוחס להם, ואת תרומתם לחברה לאורך השנים, כל אחד בסביבתו הקרובה, כפי שעולה מתעודות התודה וההצטיינות שהוגשו [לנאשם 1 נ/1; 3/נ; לנאשם 2 נ/8; נ/13]. נתונים אלו, הינם משמעותיים ויש בהם כדי להצביע על סיכוי השיקום הגבוהים של כל אחד מהם.

סוגיית החריגה ממתחם העונש ההולם

29. הנאשמים עברו טיפול ראשוני בתקופת מעצרם, והם עוברים הליך שיקומי הכולל בעיקר טיפולים פסיכיאטריים ופסיכולוגיים. במסגרת גזירת הדין, הגם שיש מקום להתחשב בנתונים אלו, מצאתי שאין בהם די כדי לקבל את המלצת שירות המבחן להקל בעונשם של הנאשמים עד כדי הטלת עונש של מאסר בעבודות שירות, כאשר הטעם לכך הוא חומרת המעשים ופרק הזמן הארוך בו התבצעו, המניע שעמד בבסיסם, העובדה שהנאשמים פעלו בשיקול דעת ומתוך הבנה מלאה של הפסול במעשיהם. בשים לב להשכלתם ולמקצועם של הנאשמים, כל אחד בתחומו, היו שניהם מודעים היטב להשלכות מעשיהם, ומשכך דומה שהמשפט "אם בארזים נפלה שלהבת מה יגידו אזובי הקיר" (בבלי, מסכת מועד קטן - דף כה, עמוד ב') נכון לגביהם ביתר שאת.

כידוע, בית המשפט אינו מחויב לאמץ את המלצות שירות המבחן, הגם שיש לתת להן משקל במסגרת בחינת מכלול השיקולים. כפי שנקבע לא אחת, **"ראייתו של בית המשפט רחבה יותר, וכוללת התייחסות למכלול של נסיבות ושיקולים, אשר אינם נמנים, בהכרח, על מערכת השיקולים המנחים את קצין המבחן"** (עניין ניר כהן לעיל, פסקה 11).

נוסף על כך, בענישה שתוטל יש להתחשב בצורך בהרתעת הרבים מפני ביצוע עבירות של גידול סם מסוכן, שהפכה נפוצה, כל זאת בגדרי המתחם שנקבע.

אכן, האינטרס הנוגע לשיקומו של הנאשם אינו אינטרס שלו בלבד, אלא הוא משרת את החברה בכללותה. עם זאת, אין מדובר בשיקול יחיד, אלא בשיקול אחד מבין מכלול שיקולי הענישה עומדים בפני בית המשפט בבואו לגזור את עונשו של הנאשם [רע"פ 1383/15 לב ארי נ' מדינת ישראל (3.3.2015); רע"פ 7996/12 יוסף נ' מדינת ישראל (23.1.2013); עניין עמר, פסקה 9].

30. נוכח כל האמור, הגעתי לכלל מסקנה שהגם שיש לתת משקל לתהליכים השיקומיים אותם עברו הנאשמים

ולפוטנציאל השיקום, הרי שהדבר צריך להיעשות בגדרי המתחם ולא בחריגה ממנו. חומרת מעשיהם של הנאשמים, ובכלל זה התכנון שקדם למעשים, נקודת המוצא האישית בה עמדו ערב תכנון מעשיהם, והעובדה שגידול הסמים נעשה מתוך כוונה אחת בלבד - בצע כסף ורצון להתעשר בקלות על חשבון בריאות הציבור, מחייבים הטלת עונש הולם שאין בכוחו של שיקול השיקום כדי להוות לו משקל נגד שווה ערך.

31. יודגש, שמבין שלל פסקי הדין שהוצגו לעיוני מטעם ההגנה, לא מצאתי ולו מקרה אחד בו חרגו בתי המשפט ממתחם העונש ההולם מטעמי שיקום שאינם קשורים להליך גמילה מסמים. ערב ביצוע העבירות, לא נזקקו הנאשמים שבפני לשיקום כלשהו, ומעמדם האישי, המקצועי, הכלכלי, המשפחתי, התעסוקתי, החברתי והבריאותי היה רחוק שנות אור ממעמדם של אותם מגדלי סמים שזכו להקלה בעונשם בדמות חריגה מהמתחם. גם אם עמדו הנאשמים בשנים האחרונות בפני מצבים נפשיים לא פשוטים, והדברים מכוונים במיוחד לנאשם 2, אין בכך כדי להסביר את חציית הנהר הרחב המפריד בין הגדה הנורמטיבית והערכית לכאורה, לבין הגדה העבריינית. את הנהר הזה חצו הנאשמים משך חודשים ארוכים, מבלי שעצרו לרגע ומבלי שנתנו דעתם למעשיהם פעם נוספת. במובן זה, ונוכח אין ספור האפשרויות שהיו לנאשמים לחדול ממעשיהם ולהשיב את הגלגל אחורנית, הזדמנויות שכאמור לא נוצלו, הרי שמדובר ב"מעשה נמשך" ואין לקבל את טענתם לפיה מדובר ב"מעידה חד פעמית".

32. בשים לב לאמור, אני סבור שבמקרה זה לא ניתן להימנע מהטלת עונש מאסר לריצוי בפועל על כל אחד מהנאשמים. יחד עם זאת, נוכח הפגיעה הצפויה במשפחותיהם כתוצאה ממאסרם, כפי שעולה מתסקירי שירות המבחן, והדברים אף מתחדדים ביתר שאת לאחר ששמעתי את נשותיהם החזקות של הנאשמים שנקלעו למערבולת הלא צפויה, ובשים לב למעמסה הכלכלית, הנפשית, המשפחתית והחברתית עמה נאלצו ועוד יאלצו הנשים להתמודד ביחד עם ילדיהם, מצאתי לקצר את משך המאסר ולהעמידו ברף הנמוך ביותר האפשרי בגדרי המתחם.

33. אשר לעונש הקנס, במסגרת ההבנות בין הצדדים הוסכם על חילוט סך של 22,000 ₪ שנתפסו אצל הנאשמים ועל כך שלא יוכרזו כ"סוחרי סמים". בשים לב לשווי החילוט, ביקש ב"כ הנאשמים להטיל עליהם קנסות מצומצמים. גם דינה של טענה זו להידחות, זאת בשים לב להלכה הרווחת, לפיה חילוט איננו עונש, אלא הליך שמטרתו היא "הוצאת בלעו של גזלן מפיו" [ע"פ 7475/95 מדינת ישראל נ' צ'רלי (פסקה 9ד')]. משכך לא ניתן להיעתר לבקשת ההגנה מטעם זה. בשקילת גובה הקנס יש לתת את הדעת לעובדה שהנאשמים גידלו את הסמים מתוך תאוות בצע ורצון להתעשר בקלות, על חשבון רמיסה של הערכים המוגנים, כאשר בכוונת הנאשמים היה לגרוף רווח קל על ידי הפצת הסמים לציבור. מטעם זה בלבד היה מקום להטיל עליהם קנס כספי מכביד. ואולם, מנגד, בשקילת גובה הקנס נתתי דעתי לעובדה שהנאשמים עתידים לרצות עונש מאסר, לעובדה שמאז מעצרו שניהם עובדים בעבודות שאינן מכניסות משכורת גבוהה, לעובדה שעיקר הנטל הכלכלי נופל על בנות זוגן ועל משפחתם. עוד נתתי דעתי לעובדה שהנאשמים החזירו את החוב שחבו לחברת החשמל בגין גניבת החשמל. לפיכך, ובאיזון הכולל, מצאתי שעל הקנס שיוטל על הנאשמים להיות מתון יחסית לקנס שהיה ראוי להטיל עליהם בנסיבות שונות.

סוף דבר

34. נוכח כל האמור, אני גוזר על כל אחד מהנאשמים את העונשים הבאים:

עמוד 16

א. מאסר בפועל למשך 10 חודשים. מתקופה זו ינוכו הימים בהם ישבו הנאשמים במעצר: נאשם 1 בין 4.9.2016 ל- 13.10.2016; נאשם 2 בין 31.8.2016 ל- 13.10.2016.

הנאשמים יתייצבו לריצוי עונשם ביום 4.2.2019 עד השעה 09:00 בכלא ניצן או על-פי החלטת שירות בתי הסוהר, כשברשותם תעודת זהות או דרכון ועותק מגזר הדין. על הנאשמים לתאם את הכניסה למאסר עם ענף אבחון ומיון של שירות בתי הסוהר בטלפונים 08-9787377 או 08-9787336.

ב. מאסר למשך 12 חודשים אותו לא יישא מי מהנאשמים, אלא אם יעבור בתוך תקופה של 3 שנים מיום שחרורו על עבירה מסוג פשע לפי פקודת הסמים המסוכנים.

ג. מאסר למשך 4 חודשים אותו לא יישא מי מהנאשמים, אלא אם יעבור בתוך תקופה של 3 שנים מיום שחרורו ממאסר על עבירה מסוג עוון לפי פקודת הסמים המסוכנים או על אחת העבירות בהן הורשעו.

ד. קנס כספי של 15,000 ₪ או 3 חודשי מאסר תמורתם לכל אחד מהנאשמים. הקנס ישולם בחמישה-עשר תשלומים שווים ורצופים. התשלום הראשון ישולם ב-1 לחודש הראשון שלאחר שחרורם, והיתרה עד האחד לכל חודש שלאחריו. לא ישולם תשלום במועדו, תעמוד יתרת הקנס לפירעון מיד.

ה. כל אחד מהנאשמים יחתום על התחייבות כספית בסך 50,000 ₪ להימנע בתוך תקופה של 3 שנים מהיום מביצוע עבירה מסוג פשע לפי פקודת הסמים המסוכנים. ההתחייבות תיחתם עד ליום 23.12.2018. לא תיחתם ההתחייבות על ידי מי מהנאשמים, יאסר למשך 20 ימים.

ו. אני פוסל את כל אחד מהנאשמים מלקבל או להחזיק רישיון נהיגה למשל 6 חודשים, זאת על תנאי למשך שנתיים מיום שחרורו ממאסר, והתנאי הוא שלא יעבור מי מהם על עבירה מסוג פשע לפי פקודת הסמים המסוכנים.

35. בהתאם להסכמת הצדדים, הסמים והציוד שנתפס יחולטו ויושמדו לפי העניין. הכסף המזומן שנתפס יחולט.

זכות ערעור לבית המשפט המחוזי בתוך 45 ימים מהיום.

ניתן היום, י"ב טבת תשע"ט, 20 דצמבר 2018, בהעדר הצדדים.